

ECONOMISCHE, MAATSCHAPPELIJKE EN MILIEU-EFFECTEN VAN 3 ONTWIKKELSTRATEGIEËN

In het veenweidengebied van Kamerik is op basis van het huidige gemiddelde bedrijf in het gebied, gekeken wat het economische effect is van een aantal ontwikkelstrategieën. De veenweidenbedrijven in Kamerik en omgeving zijn vergelijkbaar met de Krimpenerwaard. De resultaten van deze studie zijn daarom op hoofdlijnen ook toepasbaar op de Krimpenerwaard.

ECONOMISCHE EFFECTEN (1^e jaar na investering)

Totaal

Ontwikkelstrategieën				
Saldo	€ 148.408,-	€ 166.636,-	€ 167.040,-	€ 180.914,-
Bedrijfsresultaat (fiscaal)	€ 42.345,-	€ 31.787,-	€ 37.963,-	€ 46.648,-
Mutatie Liquide Middelen	€ 11.285,-	€ 5.467,-	€ -10.057,-	€ -8.652,-

Per 100 kg Melk

Ontwikkelstrategieën	0	1	2	3
Saldo	€ 23,70	€ 22,40	€ 26,70	€ 34,-
Bedrijfsresultaat (fiscaal)	€ 6,80	€ 4,30	€ 6,10	€ 8,80
Mutatie Liquide Middelen	€ 1,80	€ 0,70	€ -1,60	€ -1,60

MILIEU EFFECTEN

Ontwikkelstrategieën	0	1	2	3
N. bodemoverschot (incl. mineralisatie)	336	320	337	212
P2O5 bodemoverschot	-2	-11	8	1
Ammoniak emissie/ha	60	62	56	43
Eiwit van eigen land	66%	61%	71%	74%
CO ₂ -eq (ton/ha)	25,4	28,8	21,9	15,9
CO ₂ -eq (g/kg meetmelk)	1503	1432	1584	1552

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN

Ontwikkelstrategieën	0	1	2	3
% agrarisch natuurbeheer	4%	2%	20%	20%
Bedrijfsresultaat (fiscaal)	1730	1419	1970	2496
Natuurbeheer in NNN (Ha)	-	-	-	5,2

ONTWIKKELSTRATEGIEËN

0: HUIDIGE SITUATIE

Alleen instandhouding huidige situatie, geen ontwikkeling.

1: EXTRA MELK

Intensiveren: meer melk produceren op dezelfde oppervlakte door 3000 kg melk per ha meer te gaan produceren t.o.v. huidige situatie.

2: EXTRA LAND MET MEER AGRARISCH NATUURBEHEER

Extensiveren: 3000 kg melk per ha minder produceren bij gelijkblijvende totale melkproductie. Door meer grond meer ruimte voor agrarisch natuurbeheer.

3: BIOLOGISCH

Verder extensiveren en lagere melkproductie per koe dan in strategie 2, zodat biologisch geleverd kan worden. Nog meer ruimte voor agrarische natuurbeheer.

TOELICHTING

0: HUIDIGE SITUATIE

Het behouden van de uitgangssituatie levert op de korte termijn een goede winst en de meest positieve toename in liquide middelen op. Er worden immers geen grote investeringen gedaan en er zijn minder afschrijvingen als in het scenario extra melk. De ervaring van de afgelopen decennia heeft laten zien dat bedrijven die niet ontwikkelen op de lange termijn te klein zijn om voldoende vermogen te houden, door de lage marges in de sector. Daarnaast gaat een dergelijk bedrijf op de lange termijn steeds meer belasting betalen door het wegvallen van de afschrijvingen (gebouwen zijn afgeschreven). De cijfers uit Kamerik zijn gebaseerd op het gemiddelde bedrijf uit 2018. Het basis bedrijf en de ontwikkelrichtingen zijn doorgerekend in de Kringloopwijzer van 2019. Op basis van een dataset van 100 bedrijven op veen is bepaald op welke wijze de Kringloopwijzer verandert wat betreft input bij de verschillende ontwikkelrichtingen.

2: EXTRA LAND MET MEER AGRARISCH NATUURBEHEER

Het scenario extra land met agrarisch natuurbeheer is economisch gezien moeilijker te realiseren dan extra melk. De voornaamste reden hiervoor is dat land grote investeringen vraagt. Het saldo van grasland is te laag om deze investeringen goed te maken. Wat investeren in land extra lastig maakt is dat je wel aflossing moet betalen op de lening voor de aankoop van het extra land, maar dat er op land niet wordt afgeschreven. Daardoor blijft de belastingdruk minimaal gelijk. In de praktijk zelfs hoger omdat er na aankoop van land minder financiële ruimte is voor vervangingsinvesteringen, en er dus langzamerhand minder afschrijving onder het bedrijf komt. Meer agrarisch natuurbeheer levert extra inkomsten maar dit is onvoldoende om het tekort aan saldo en extra belastingdruk te compenseren. Door een lagere veebezetting daalt de NH₃ en CO₂ emissie per ha. Doordat de koeien meer ruwvoer moeten eten met een hogere methaanemissie tot gevolg is de CO₂ emissie per kg melk wel hoger. Daarnaast levert meer ha veengrond ook meer lachgas, en draagt zo bij aan een hogere emissie per liter melk. Overigens is de stijging waarschijnlijk minder dan hier gepresenteerd omdat recent onderzoek laat zien dat vers gras minder methaan produceert dan kuilgras. Er is meer ruimte voor weidegang in dit scenario, er van uitgaande dat de extra grond gekoppeld is aan de huiskavel.

1: EXTRA MELK

Extra melk betekent meer van hetzelfde doen. Door investeringen in productierechten, uitbreiding stal op dezelfde grond, kan op korte termijn meer omzet gedraaid worden en neemt de cash flow toe. De kosten nemen echter ook toe, maar veel van die kosten omvatten afschrijvingen op productierechten en stallen. Tegelijkertijd wordt er afgelost op de leningen voor de investeringen en is de belastingdruk in dit scenario laag. Over en aantal jaar wordt daarmee het plaatje gunstiger. Het N-bodemoverschot neemt af door een hogere gewasproductie en meer mestafvoer. De emissies van ammoniak nemen iets toe. De CO₂ emissie per liter melk daalt doordat de koeien beter op de norm gevoerd kunnen worden met gemakkelijk verteerbaar (aangekocht) voer. Dit leidt tot lagere pens methaanemissies. De totale CO₂ emissie (uitgedrukt per ha) stijgt alleen wel door het grotere aantal dieren op dezelfde ha. Door meer dieren op de huiskavel is er minder ruimte voor weidegang en natuurbeheer neemt in dit scenario af.

3: BIOLOGISCH

Bij de biologische ontwikkelrichting worden zowel landbouwgrond als natuurgrond (huur) aan het bedrijf toegevoegd. En daalt het aantal koeien. In deze ontwikkelrichting speelt echter hetzelfde probleem als bij het scenario extra land met natuurbeheer. Namelijk dat er wel veel aflossing en rente betaald moet worden maar dat er nauwelijks extra afschrijving is, waardoor de belastingdruk toeneemt. Ook in dit scenario leidt dit tot een negatieve liquiditeit, waardoor het voor veel bedrijven in feite niet te betalen zal zijn. Als het op een of andere manier lukt deze periode te overbruggen is het wel een interessante ontwikkelrichting vanwege het hoogste economische rendement. Door een lagere veebezetting daalt de NH₃ en CO₂ emissie per ha. Doordat de koeien meer ruwvoer moeten eten met een hogere methaan emissie tot gevolg is de CO₂ emissie per kg melk wel hoger. Er is meer ruimte voor weidegang in dit scenario. Een nuancering daarbij is wel dat dit alleen mogelijk is als de extra grond gekoppeld is aan de huiskavel. Als laatste beheert het bedrijf uit dit voorbeeld ongeveer 5 ha natuurgrond in de NNN-gebieden.

WILT U SPARREN OVER ONTWIKKELSTRATEGIEËN VOOR UW BEDRIJF?

We brengen graag kennis en ervaring in om met u mee te denken. Neem gerust contact op met

Delian Kool en Wim Honkoop van PPP-Agro Advies.

Kijk voor contactgegevens op: ppp-agro.nl/wie-zijn-we/team